

**Програма факультативного курсу
із зарубіжної літератури**

Англійська література

Автори-укладачі:

Юрчак Валентина Анатоліївна, методист лабораторії гуманітарних дисциплін ЧОПОПП;

Свенціцька Олена Володимирівна, учитель зарубіжної літератури Червонослобідської ЗОШ І-ІІІ ст.№2 Черкаського району;

Юлдашева Людмила Петрівна, учитель зарубіжної літератури Тальнівського економіко-математичного

Клас	Семестр	Кількість годин на тиждень	Кількість годин на рік	Види занять і кількість годин	Форма контролю
9	I-II	1	35	лекційні – 16 семінарські – 8 практичні – 8 екскурсії – 3	Контрольна робота – 2 Захист проекту – 2
10	I-II	1	35	лекційні – 16 семінарські – 8 практичні – 8 екскурсії – 3	Контрольна робота – 3 Презентація творчої роботи – 2
11	I-II	1	35	лекційні – 16 семінарські – 8 практичні – 8 екскурсії – 3	Контрольна робота – 3 Презентація творчої (наукової) роботи – 2
12	I-II	1	35	лекційні – 16 семінарські – 8 практичні – 8 екскурсії – 3	Контрольна робота – 3 Презентація творчої (наукової) роботи – 2

Пояснювальна записка

Програма факультативного курсу з англійської літератури для 9-12 класів розрахована для класів з поглибленим вивченням гуманітарних предметів.

Головною метою курсу є залучення учнів до найвищих досягнень англійської літератури і культури, загальнолюдських і національних духовних цінностей, виховання естетичного смаку, високої читацької і загальної культури.

У зв'язку з цим основними завданнями програми є читання і вивчення творів англійської літератури, засвоєння художніх цінностей і підготовка школярів до самостійних зустрічей з літературними творами в школі та за її межами.

Вивчення факультативного курсу «Англійська література» у старших класах передбачає системний підхід. Програма націлена на формування у

старшокласників потреби в широкому узагальненні, у цілісному сприйнятті життя й історичної долі народу і людства, в осмисленні ролі мистецтва, творчого шляху письменників, їх внеску в англійську і світову культуру. Учні отримують широкі можливості встановлювати зв'язки конкретно-історичного і загальнолюдського аспектів, що посилює морально-етичний вплив на школярів.

Головним об'єктом вивчення на факультативних заняттях з англійської літератури є тексти літературних творів, що не применшує важливості засвоєння школярами певного обсягу відомостей про життя письменників, добу написання творів, художні системи, до яких вони належать. Однак учителю особливу увагу слід звернути на роботу безпосередньо з художнім текстом. Важливе не стільки механічне запам'ятовування сюжетних ліній і різноманітних фактів із літературних творів, скільки їхній аналіз та інтерпретація, уміння учня бачити художні деталі, розуміти творчий задум письменника та оцінювати особливості його реалізації, насолоджуватись самим процесом читання. Саме така робота допоможе школярам сприйняти літературу як мистецтво слова. Програми націлені на формування школяра не як пасивного споживача певного обсягу даної інформації, а як особистість, здатну самостійно її здобувати, поновлювати, коригувати та інтерпретувати протягом усього свого життя.

Монографічні теми досить повно показують картину життя і творчості письменника, спрямовують на текстуальне вивчення художніх творів.

Оглядові теми знайомлять з особливостями тої чи іншої епохи та літературних напрямів.

Підбір авторів і творів, зміст анотацій дозволяє учителю акцентувати увагу на моральних і естетичних цінностях твору.

Навчальний матеріал програми розподілено за такими рубриками:

- «Кількість годин (рекомендованих для вивчення розділу / теми)»;
- «Зміст навчального матеріалу»;
- «Державні вимоги до рівня навченості учнів».

9 клас
34 години

Дата	№ з/п	К - ть г- д	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня навченості учнів
	1	1	Загальне поняття про світовий літературний процес та місце в ньому англійської літератури.	<p>Учень: <i>характеризує</i> світовий літературний процес, визначає місце англійської літератури в світовому літературному процесі. <i>*Вчиться аналізувати</i> твори мистецтва. ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття світовий літературний процес.</p>
	2	2	<p>Англо-саксонська література 5-9 ст. «Беавульф» як найвизначніший твір англосаксонської поезії (приблизно 8 ст.), зразок середньовічного героїчного епосу. Язичницько-міфологічна основа та християнські мотиви твору. Беавульф як втілення морального ідеалу героїчної особистості раннього Середньовіччя.</p>	<p>Учень: <i>знає</i> та виділяє характерні риси англосаксонської поезії; <i>аргументує</i> власні думки, з допомогою вчителя аналізує вивчений матеріал; <i>складає</i> план усного виступу та відгук про літературний твір; <i>Підбирає</i> за допомогою учителя культурологічний матеріал. ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття сага.</p>
	3	2	<p>Англійське Відродження Особливості англійського Відродження. Джефрі Чосер – передвісник англійського Відродження, «батько англійської мови і основоположник реалізму» Новаторство Чосера. Сатиричні традиції в англійській літературі. «Кентерберійські оповіді» як основний витвір Чосера.</p>	<p>Учень: <i>характеризує</i> епоху; <i>пояснює</i> вплив Відродження на світогляд середньовічної людини; <i>знає</i> сюжет та особливості композиції, основні теми твору; <i>висловлює й ілюструє</i> цитатами з тексту свою точку зору на події у творі; <i>складає</i> план усного виступу; <i>готує</i> виступ або презентацію, вміє</p>

		<p>Література 17-18 ст. Джон Мільтон – поет, мислитель і політичний діяч. Поема «Загублений рай» як епос пуританської революції, заклик на боротьбу проти реакції. Використання біблійних мотивів для розкриття революційного змісту. Поема «Повернений рай». Образ Христа як втілення ідеалу, що віддав себе на служіння народу.</p> <p>Епоха Просвітництва Антифеодальний характер літератури Просвітництва. Особливості англійського просвітництва, тверезий і критичний погляд на суспільство, що утверджувалось. Поява нових напрямів і жанрових форм. Філософсько-політичний роман та морально-політична драма.</p> <p>Самуел Річардсон (1689-1761) Роман «Клариса, чи Історія молодої леді» - перший</p>	<p>описати картину, знає історію її створення; слухає класичну музику; *<i>Вчиться аналізувати</i> твори мистецтва. ТЛ <i>Дає визначення</i> понять: психологічний роман у віршах, віршована новела.</p> <p>Учень: <i>наводить</i> факти з життя та політичної діяльності Джона Мільтона; <i>характеризує</i> героїв твору; <i>обгрунтовує</i> свою думку з приводу прочитаного; <i>переказує</i> ключові епізоди твору; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> презентацію або реферат. *<i>Вчиться аналізувати</i> твори мистецтва.</p> <p>Учень: <i>знає</i> та виділяє характерні риси літератури епохи Просвітництва; <i>пов'язує</i> етапи розвитку всесвітнього літературного процесу; <i>Готує</i> презентацію або реферат. *<i>Вчиться аналізувати</i> твори мистецтва. ТЛ <i>Дає визначення</i> понять: філософсько-політичний роман та морально-політична драма.</p> <p>Учень: <i>знає</i> сюжет та особливості</p>
4	3		
5	1		

6	3	<p>трагедійний англійський роман. Конфлікт твору. Зіткнення чесної і гордої натури Клариси Гарлоу зі злом навколишнього світу. Пуританські мотиви твору.</p>	<p>композиції твору; <i>характеризує</i> героїв твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>аргументує</i> власні думки; <i>складає</i> план усного виступу та відгук про вивчений твір; <i>висловлює</i> особисте ставлення до проблем, що порушуються в творах і до образів цих творів; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> презентацію або реферат. <i>*Вчиться аналізувати твори мистецтва.</i> Учень:</p>
7	3	<p>Генрі Філдінг (1707-1754) – романіст, драматург, творець англійської політичної комедії. Комічна епопея в прозі «Історія Тома Джонса, знайди»(1749). Контрастність характерів у творі. Система образів роману, вираження в ній колізій епохи.</p>	<p><i>знає</i> та виділяє характерні риси творчості письменника, сюжет та особливості композиції твору, основні теми твору; <i>вміє</i> визначати ідейно-художню роль елементів твору; <i>характеризує</i> героїв твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв; <i>висловлює</i> особисте ставлення до проблем, що порушуються у творі; <i>готує</i> реферат або презентацію. ТЛ <i>Дає</i> визначення понять: контраст, гротеск, комічна епопея в прозі. Учень:</p>
8	3	<p>Тобайас Джордж Смолетт (1721-1771). Розвиток просвітницького реалізму у творчості Смолетта. Роман «Пригоди Перегріна Пікля» (1751) – «концентрація сили» і своєрідності просвітницького реалізму письменника. Риси класичного роману. Шлях головного героя «від хлопчачка до чоловіка». Особливості</p>	<p><i>знає</i> та виділяє характерні риси творчості письменника; сюжет та особливості композиції твору; основні теми твору; <i>знаходить</i> характерні ознаки просвітництва в романі «Пригоди Перегріна Пікля»; <i>вміє</i> визначати ідейно-художню роль елементів твору; <i>характеризує</i> героїв твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>аргументує</i> власні думки; <i>складає</i> план усного виступу; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал</p>

		<p>композиції роману, роль «вставних новел».</p>	<p>за допомогою учителя. ТЛ <i>Дає визначення</i> поняття роман-життеопис. Учень: <i>пояснює</i> новаторство драматургії Річарда Шерідана; <i>знає</i> сюжет та особливості композиції, основні теми твору; <i>характеризує</i> головний конфлікт твору; <i>визначає</i> роль системи образів в розкритті ідеї твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>складає</i> план усного виступу; <i>аргументує</i> власні думки; <i>складає</i> відгук про літературний твір; <i>*Вчиться</i> інтерпретувати художній твір.</p>
9	2	<p>Річард Шерідан (1751-1816) - англійський драматург-новатор. Висміювання моральної деградації, егоїзму і лицемірства представників вищих станів у драмі «Школа лихослів'я». Система образів п'єси.</p>	<p>Учень: <i>визначає</i> місце творчості Лоренса Стерна в літературному процесі; <i>вміє</i> визначати ідейно-художню роль елементів твору; <i>пояснює</i> вплив творчості Шекспіра на творчість англійських письменників; <i>характеризує</i> героїв твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>аргументує</i> власні думки. <i>Готує</i> презентацію або реферат. <i>*Вчиться</i> аналізувати твори мистецтва.</p>
10	2	<p>Література сентименталізму Творчість Лоренса Стерна (1713-1768) – вінець і завершення англійського сентименталізму. Роман «Сентиментальна подорож по Англії та Італії» (1768). Роль пастора Йорика у творі. Шекспірівські мотиви.</p>	<p>Учень: <i>визначає</i> місце англійського романтизму у світовому літературному процесі; <i>знає</i> та виділяє характерні риси творчості поета; сюжет та особливості композиції твору; основні теми твору;</p>

	11	2	<p>Англійський романтизм</p> <p>Персі Біші Шеллі(1792-1822) – революційний поет-мислитель, автор ліричних і публіцистичних творів. Бунтарський пафос трагедії «Ченчі». Образи римського графа Ченчі і його доньки Біатричче. Розвінчання католицького духовенства. Шекспірівські мотиви.</p>	<p><i>вміє</i> визначати ідейно-художню роль елементів твору; <i>характеризує</i> героїв творів; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>аргументує</i> власні думки; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал за допомогою учителя, готує виступ або презентацію. *Пише власні твори.</p> <p>Учень: <i>знає</i> та виділяє характерні риси творчості письменника; сюжет та особливості композиції твору; <i>вміє</i> визначати ідейно-художню роль елементів твору; <i>характеризує</i> героїв творів; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>аргументує</i> власні думки; <i>складає</i> план усного виступу; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал за допомогою учителя.</p>
	12	4	<p>Вальтер Скотт(1771 - 1831) – творець історичного роману в світовій літературі. Роман «Роб Рой». Історична основа твору. Дух гірської шотландської вольниці. Система образів твору.</p> <p>Джейн Остін (1775 - 1817) – основоположниця «жіночого роману» в англійській літературі. Творчість</p>	<p>ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття історичний роман.</p> <p>Учень: <i>характеризує</i> Джейн Остін як основоположницю нового жанру в англійській літературі; <i>знає</i> та виділяє характерні риси творчості письменниці; сюжет та особливості композиції, основні теми твору; <i>вміє</i> визначати проблематику твору; <i>визначає</i> роль системи образів у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторське ставлення до героїв твору; <i>обґрунтовує</i> свою думку з приводу прочитаного; <i>складає</i> план власного усного чи</p>

	13	4	<p>письменниці як еталон гуманістичного мистецтва, що протиставляється масовій літературі насильства. Увага до життя сучасної для письменниці жінки. Роман «Гордість і марнославство».</p>	<p>письмового виступу; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал за допомогою учителя, <i>готує</i> реферат на запропоновану тему за декількома джерелами або виступ чи презентацію. <i>*Пише</i> власні твори.</p> <p>Круглий стіл. Вибір теми для творчої роботи (учні працюють протягом 10 - 12 класів).</p>
	14	2	<p>Підсумкове заняття. Підсумок. Узагальнення та систематизація вивченого протягом року матеріалу.</p>	

10 клас
34 години

Дата	№ з/	К-ть	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
------	------	------	-----------------------------	---

	П	Г-Н		
	1	1	<p>Вступ. Глибинні реалістичні традиції англійської літератури та її самобутність. Широке і різнобічне змалювання життя англійського суспільства. Особливості трактування життєвих явищ. Увага до комічних характерів та ситуацій</p>	<p>Учень: <i>характеризує</i> світовий літературний процес; <i>визначає</i> місце англійської літератури та її національну самобутність і художню досконалість; <i>знає</i> особливості літературних напрямів.</p>
	2	5	<p>Уільям Мейкпіс Теккерей (1811-1863) – великий англійський романіст. Роман «Ярмарок суети» (1848). Зображення сучасної письменнику Англії як великого ярмарку (огляд). Тонка іронія та гумор в оповіданні «Рокові чоботи». Висміювання людської жадібності та недалекоглядності в образі Роберта Стабза. Роль художньої деталі у творі. Особливості композиції.</p>	<p>Учень: <i>виділяє</i> характерні риси творчості У. М. Теккерея; <i>знає</i> сюжет і особливості композиції твору; <i>визначає</i> жанрові особливості твору; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки; <i>складає</i> план усного виступу; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> виступ на літературну тему та реферат за декількома джерелами.</p>
	3	5	<p>Чарльз Діккенс. Роман «Домбі і син». Тема виховання і становлення особистості. Цікавість до внутрішнього світу героя. Проблема справжніх та уявних життєвих цінностей. Образ Флоренс як каталізатор духовності містера Домбі. Ліризм оповіді. Система образів</p>	<p>Учень: <i>знає</i> особливості літературних напрямів; <i>виділяє</i> характерні риси творчості Чарльза Діккенса; <i>визначає</i> жанрові особливості твору; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору;</p>

		<p>твору.</p>	<p><i>визначає авторську позицію; аргументує свої думки; підбирає культурологічний матеріал. Готує виступ на літературну тему або реферат чи презентацію.</i></p>
4	5	<p>Сестри Бронте. Шарлотта Бронте(1816-1855) Емілія Бронте (1818-1848) Анна Бронте (1820-1849) Протест проти соціальної несправедливості і нерівноправного становища жінки в буржуазному суспільстві у творчості сестер Бронте. Шарлотта Бронте. Роман «Джейн Ейр»(1847). Відстоювання людської гідності і права на самостійне трудове життя у романі. Змалювання сильного самовідданого кохання. Автобіографічне начало твору. Емілія Бронте. «Грозвий перевал»(1847). Синтез реалістичного і романтичного методів у творі. Розірваність композиції твору. Трагізм кохання Хіткліфа і Кетрін.</p>	<p>Учень: <i>знає особливості літературних напрямів; виділяє характерні риси творчості письменниць; визначає жанрові особливості творів, що вивчаються; вміє аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; визначає роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; виявляє роль героя у розкритті ідейного змісту твору; визначає авторську позицію; аргументує свої думки; підбирає культурологічний матеріал; Готує виступ на літературну тему або реферат чи презентацію. *Вчитьсся інтерпретувати текст.</i></p>
5	3	<p>Уілкі Колінз (1824-1889) – майстер детективного жанру. Захопливість сюжету та майстерність інтриги у романі «Місячний камінь». Детектив Кафф як праобраз детективного персонажа в англійській літературі (в порівнянні з образом</p>	<p>Учень: <i>аналізує ключові епізоди твору; доводить твердження про те, що захоплива інтрига – основа детективного твору; характеризує головні образи твору; порівнює твори та системи образів; складає відгук про твір; виступає з творчим доробком;</i></p>

		<p>Шерлока Холмса Артура Конан Дойля). Особливості оповіді у романі.</p>	<p><i>підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> виступ на літературну тему або реферат чи презентацію. <i>*Вчиться</i> інтерпретувати текст. <i>*Здійснює</i> компоративний аналіз творів. ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття детективний роман.</p>
6	3	<p>Література кінця 19 ст. Томас Гарді (1840-1928) – «скорботний і мужній художник» (а. Луначарський) «Тесс із роду Дербервілів» (1891). Новаторство роману. Соціальні мотиви твору. Мотив неминучості трагедії вихідців із народу в існуючих соціальних обставинах. Образ Тесс – талановитої представниці народу.</p>	<p>Учень: <i>виділяє</i> характерні риси творчості Томаса Гарді; <i>визначає</i> жанрові особливості твору, що вивчається; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> виступ на літературну тему. <i>Складає</i> план виступу. <i>*Вчиться</i> інтерпретувати текст.</p>
7	3	<p>Англійський неоромантизм Джозеф Конрад (1857-1927) – автор психологічних пригодницьких романів, письменник-мариніст, майстер тонкого живописного імпресіоністичного стилю. Проблема совісті в романі «Лорд Джим». Особливості композиції роману. Система образів твору.</p>	<p>Учень: <i>розрізняє</i> літературні напрями та стилі; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> жанрові особливості твору, що вивчається; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>обгрунтовує</i> свою думку. <i>Готує</i> реферат на запропоновану</p>

			<p>тему за декількома джерелами або виступ чи презентацію.</p> <p>Учень: <i>визначає</i> жанрові особливості твору; <i>вказує</i> місце творчого доробку письменника в літературному процесі; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свою точку зору прикладами і цитатами з тексту; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал.</p>
8	3	<p>Артур Конан Дойль(1859-1930) – автор фантастичних, історичних і детективних творів. Жанрові особливості повісті «Незвіданий світ». Хронотоп роману. Проблематика твору. Причини популярності жанру. Місце фантастичних оповідей Конан Дойля у всесвітньому літературному процесі.</p> <p>Естетизм Оскара Уайльда.(1854-1900) Збірка «Щасливий принц і інші казки» (1888). Поетизація діяльного добра у казці «Щасливий принц». Філософська проблема кохання та її знецінення в сучасному світі у казці «Соловей і троянда». (Інші твори за вибором учителя та учнів).</p>	<p>Учень: <i>знає</i> особливості літературних напрямів; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>вказує</i> на моральні аспекти твору; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал та матеріали для диспуту чи дискусії. <i>Готує</i> виступ на літературну тему. ТЛ <i>Дає</i> визначення понять: літературна казка, естетизм.</p>
10	2	<p>Підсумкове заняття. Узагальнення та систематизація вивченого протягом року матеріалу. Круглий стіл.</p>	<p>Учень: презентує творчу роботу.</p>

--	--	--	--	--

11 клас
35 годин

Дата	№ з/п	Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
	1	1	<p>Вступ. Основні тенденції розвитку англійської літератури кінця ХІХ-початку ХХ століття. Зміна світоглядних і духовних орієнтирів. Ранньомодерністські напрями і течії в англійській літературі.</p>	<p>Учень: <i>знає</i> та виділяє основні тенденції розвитку англійської літератури кінця ХІХ початку ХХ століття; <i>пояснює</i> особливості розвитку англійської літератури та її місце у всесвітньому літературному процесі. <i>Готує</i> реферат на літературну тему за кількома джерелами.</p>
	2	4	<p>Література кінця 19 ст. Герберт Уельс (1868-1946) – майстер соціально-філософської фантастики. Соціально-фантастичні романи «Машина часу» (1895) та «Людина-невидимка»(1897) (за вибором учителя). Захоплюючий сюжет романів. Проблема недосконалості світобудови, соціальні протиріччя у романі «Машина часу». Трагічна історія ученого Гріффіна у романі «Людина-невидимка».</p>	<p>Учень: <i>знає</i> основні факти творчого шляху письменника,сюжет, композицію, систему образів творів; <i>визначає</i> індивідуальний стиль письменника; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його художніх особливостей; <i>виявляє</i> основну проблематику твору; <i>характеризує</i> героя і співставляє його з іншими героями даного твору чи інших творів; <i>аргументує</i> власну думку; <i>створює</i> усні та письмові твори, різні за обсягом, характером і</p>

	3	5	<p>Джон Голсуорсі (1867-1933) – представник реалістичного мистецтва. Трилогія «Сага про Форсайтів»: «Власник»(1906),«У Сіетлі »(1920), «Здається в найм»(1921). Тематика сімейної хроніки. Зображення деградації англійського суспільства у романі «Власник». Зіткнення світу краси і свободи (Ірен і Босіні) і світу Форсайтів, що знаходяться у незаперечному рабстві у власності. Багатогранність письменницького таланту Д.Голсуорсі. Новела «Порваний черевик». Особливості побудови новели, роль внутрішнього монологу (за вибором учителя).</p>	<p>жанром; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> реферат на літературну тему за кількома джерелами; ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття: соціально-фантастичний роман.</p> <p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки, добираючи цитати з твору; <i>Готує</i> виступ або презентацію на літературну тему. ТЛ <i>Дає</i> визначення понять: сага, роман-епопея.</p>
	4	4	<p>Етель Ліліан Войнич (1864-1960) – співець революційної боротьби і героїчного подвигу. Особливості роману «Овід» (1895). Поєднання романтичного пафосу книги з майстерністю реалістичного зображення. Шлях від Артура Бертон до Овода. Реалістичне звучання роману.</p>	<p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменниці; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення;</p>

	5	4	<p>Сомерсет Моєм (1874-1965) – широко відомий англійський драматург, романіст, новеліст і критик. Об'єктивне зображення життя англійського суспільства, намагання зрозуміти психологічні колізії. Тема творчості у романі «Театр». Система образів твору.</p>	<p><i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки. <i>Готує</i> виступ на літературну тему або презентацію.</p> <p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> власні думки; <i>вміє</i> описати картину, <i>знає</i> історію її створення; <i>слухає</i> класичну музику, <i>переглядає</i> фільм; <i>аналізує</i> твори мистецтва; <i>аргументує</i> власні думки; <i>Готує</i> виступ або презентацію. <i>*Пише</i> власні твори.</p> <p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст з урахуванням його ідейно-</p>
	6	3	<p>Література початку 20 ст.</p> <p>Девід Герберт Лоуренс (1885-1930) – захисник людини від антигуманної «механічної» цивілізації. Фрейдівська концепція людської особистості. Твір</p>	

		<p>«Коханець леді Чаттерлей» – реалізація мрії письменника про роман, де стверджується торжество любові над недосконалістю і обмеженістю розуму. Ідея про гармонію між тілом і розумом як шлях про відродження людини.</p> <p>Олдос Хакслі (1894-1930) Роман-антиутопія «Прекрасний новий світ» (1938). Викриття «зворотного боку» науково-технічного прогресу, критика бездушної цивілізації та технократії. Трагічна приреченість людяності. Проблеми «механізації» людини. Художня своєрідність твору.</p>	<p>художньої своєрідності; аргументує свої думки; <i>готує</i> реферат за декількома джерелами і виступ на літературну тему; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал та матеріали для диспуту чи дискусії.</p> <p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст; аргументує свої думки; <i>готує</i> виступи на літературну тему; <i>складає</i> план усного виступу; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал та матеріали для диспуту чи дискусії. <i>*Здійснює</i> компаративний аналіз творів. ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття роман-антиутопія.</p>
8	3	<p>Річард Олдінгтон (1892 -1962) – відомий прозаїк, поет-імажист. «Смерть героя» – роман про трагедію молодого покоління, знищеного війною. Джордж Уїлтерборн як представник «загубленого» покоління. Проблематика твору. Система</p>	<p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст; аргументує свої думки; <i>готує</i> виступ на літературну</p>

		образів.	тему; <i>складає</i> план усного виступу.
9	2	Література другої половини 20 століття. Світовий літературний процес. Розвиток існуючих і виникнення нових літературних напрямів, течій і тенденцій.	Учень: <i>характеризує</i> світовий літературний процес, визначає місце англійської літератури другої половини ХХ століття в світовому літературному процесі. <i>Підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> реферат чи повідомлення за декількома джерелами.
10	4	Особливості детективного жанру Агати Крісті (1891-1976). Образ Еркюля Пуаро – уособлення волі й логіки, неухильно спрямованих на викорінення зла. Роман «Убивство у східному експресі» (1949). Тонка іронія та гумор оповідань « Жарти старих дядьків» та «Незвичайна крадіжка».	Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменниці; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>аргументує</i> свої думки. Готує виступ або презентацію. *Пише власні твори.
11	2	Підсумкове заняття. Узагальнення та систематизація вивченого протягом року матеріалу. Круглий стіл.	Учень: презентує творчу роботу.

12 клас
34 години

Дата	№ з/п	Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
	1	1	<p>Вступ. Особливості розвитку англійської літератури другої половини ХХ століття - початку ХХІ століття. Іманентність (обумовленість внутрішніми, а не зовнішніми, чинниками) художнього процесу і його пов'язаність з історією суспільства та культури в цілому та Англії зокрема.</p>	<p>Учень: <i>знає</i> головні особливості історико-культурної доби; <i>знає</i> та виділяє основні тенденції розвитку англійської літератури другої половини ХХ століття. <i>Підбирає</i> культурологічний матеріал. <i>Готує</i> реферат чи повідомлення за декількома джерелами.</p>
	2	4	<p>Грем Грін (1904) – визначний англійський письменник-романіст ХХ ст. Роман «Тихий американець» – одне із найбільших досягнень антиколоніальної літератури (огляд). Оповідання Г.Гріна «Дорожна валіза», «Зворушливий випадок», «Прикрість в трьох частинах». Тонка іронія та гумор оповідань, увага до проблем «маленької людини». Гуманістична спрямованість творчості письменника.</p>	<p>Учень: <i>знає</i> особливості літературних напрямів; <i>виділяє</i> характерні риси творчості Г. Гріна; <i>визначає</i> сюжет і особливості композиції твору; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>аргументує</i> свої думки; <i>готує</i> виступ на літературну тему; <i>складає</i> план усного виступу. <i>Виявляє</i> знання з теорії літератури.</p>

3	6	<p>Англійський філософський роман. Уільям Голдінг (1911). Екзистенціалістичний характер творчості письменника. Роман-притча «Спадкоємці». Зіткнення представників двох епох - основний конфлікт роману. Символічність образів твору. Біблійні мотиви у творі.</p> <p>Роман-алегорія «Шпиль». Соціальні і моральні проблеми у творі. Багатозначність образу шпиля. Розкриття сутності людини та сенсу її існування на землі – провідні мотиви творчості У. Голдінга. (За вибором учителя).</p>	<p>Учень: <i>знає</i> особливості літературних напрямів; <i>виділяє</i> характерні риси творчості Уільяма Голдінга; <i>визначає</i> сюжет і особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки, підтверджуючи цитатами з твору; <i>готує</i> виступ на літературну тему; <i>складає</i> план усного виступу; <i>підбирає</i> культурологічний матеріал та матеріали для диспуту чи дискусії. ТЛ <i>Дає</i> визначення поняття роман-алегорія.</p>
4	4	<p>Джон Осборн (1929) – визначна фігура британської літератури. Зображення складного внутрішнього світу героїв у творі «Озирнись у гніві». Ґрунтовне вивчення психології героїв. Проблематика твору. Особливості побудови п'єси. Роль діалогів та монологів у розкритті внутрішнього стану героїв.</p>	<p>Учень: <i>виділяє</i> характерні риси творчості Джона Осборна; <i>визначає</i> сюжет і особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями творів, що вивчаються; <i>вміє</i> аналізувати твір з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та</p>

	5	5	<p>Джон Фаулз (1926) – автор інтелектуальної прози. Роман «Жінка французького лейтенанта». Неоднозначність сприйняття роману. Поєднання в образі Сари Вудраф рис двох жіночих типів: гувернантки, яка вражає освіченістю і «пропащої жінки». Мотиви конфлікту героїні з провінційним вікторіанським світом. Постмодернізм Фаулза. Роман «Коллекціонер». Одвічний конфлікт краси, гуманності та потворності, жорстокості. Роман-притча як пересторога світу. Зв'язок роману з англійськими літературними традиціями. Символізм образів. (За вибором учителя).</p>	<p>засобів мовлення; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки; <i>готує</i> виступи на літературну тему; <i>складає</i> план усного виступу; <i>підбирає</i> матеріали для диспуту чи дискусії.</p> <p>Учень: <i>знає</i> особливості літературних напрямів; <i>виділяє</i> характерні риси творчості Джона Фаулза; <i>визначає</i> сюжет і особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями творів, що вивчаються; <i>вміє</i> вдумливо читати і критично оцінювати художній твір; <i>визначає</i> роль елементів сюжету, композиції, системи образів та засобів мови; <i>виявляє</i> роль героя у розкритті ідейного змісту твору; <i>визначає</i> авторську позицію; <i>аргументує</i> свої думки; <i>готує</i> виступи на літературну тему; <i>складає</i> план усного виступу. *Здійснює компаративний аналіз творів. ГЛ <i>Дає</i> визначення поняття постмодернізм</p>
	6	3	<p>Тед Х'юз – відомий поет сучасності. Природа в поезії Теда Хюза. Тема життя і смерті. Естетизація насильства і кровопролиття. Кольорові та світлові ефекти, несподівані асоціації в поетичних</p>	<p>Учень: <i>знає</i> та <i>виділяє</i> характерні риси творчості поета, основні теми творів; <i>вміє</i> визначати ідейно-художню</p>

		<p>творах. («Ведмідь», «Козулі», «Думка-лисиця», «Річка»). Неоднозначність сприйняття творчості.</p>	<p>роль елементів твору; характеризує вірші; аргументує власні думки; складає план усного виступу; готує реферат на запропоновану тему за декількома джерелами. Знає напам'ять улюблені вірші, цитує їх.</p>
7	3	<p>Крістофер Пріст (1943) – один із яскравих представників «нової хвилі» в англійській літературі та «найпоетичніший письменник-фантаст» (Дж. Фаулз). Пошуки сенсу буття та призначення людини як частини Всесвіту у романі «Перевернутий світ». Оповідання «Вирок в двійковій системі» та «Голова та рука». Символізм образів твору.</p>	<p>Учень: знає основні факти творчого шляху письменника; визначає індивідуальний стиль письменника; вміє аналізувати твір з урахуванням його художніх особливостей; виявляє основну проблематику твору; визначає ідейно-художню роль деталі в творі; характеризує героя і співставляє його з іншими героями даного твору чи інших творів; аргументує власні думки. Готує виступ або презентацію. *Уміє інтерпретувати текст.</p>
8	3	<p>Грем Свіфт (1949) – сучасний англійський романіст. Збірка оповідань «Уроки плавання». Дослідження двоякості людської душі в оповіданні «Короткозорість». Роль художньої деталі у творі. Пошуки справжньої свободи в оповіданні «Тунель». Система образів твору.</p>	<p>Учень: визначає місце і значення вивчених творів у сучасному літературному процесі; знає та виділяє характерні риси творчості письменника; вміє визначати ідейно-художню роль елементів твору; характеризує героїв творів; визначає авторське ставлення до героїв твору; аргументує власні думки з приводу прочитаного; складає план усного виступу. Готує реферат на запропоновану тему за декількома джерелами. *Інтерпретує художній твір в</p>

9	3	<p>Ієн Мак'юен (1948). Роман «Цементний садок». Відображення духовної деградації людини. Роль сімейних цінностей в формуванні особистості людини. Система образів твору. Голдінговські мотиви у творі.</p>	<p>єдності його змісту і форми.</p> <p>Учень: <i>знає</i> сюжет літературного твору; <i>виділяє</i> характерні риси творчості письменника; <i>визначає</i> особливості композиції твору; <i>спостерігає</i> за жанровими особливостями твору, <i>вміє</i> аналізувати текст з урахуванням його ідейно-художньої своєрідності; <i>порівнює</i> твори, їх проблеми та системи образів; <i>аргументує</i> власні думки; <i>переглядає</i> фільм, співставляючи з оригінальним твором; <i>аргументує</i> власні думки з приводу прочитаного. <i>Готує</i> виступ або презентацію. <i>*Пише</i> власні твори. <i>* Уміє</i> інтерпретувати текст.</p>
10	2	<p>Підсумкове заняття. Творче дослідження учня. Заключний етап роботи власного дослідження.</p>	<p>Учень: <i>Презентує</i> творчу роботу (вір, наукове дослідження).</p>

Бібліографія

- 1.Зарубіжна література: 8-11 і 10-11класи: Програми для профільн. кл. загальноосвіт. навч. закладів з укр. мовою навч. – К.: Пед.преса, 2004. – 144с.
2. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Зарубіжна література” 5-12 класи / Укладачі: Д.С. Наливайко – член- кореспондент НАН України, доктор філологічних наук (науковий редактор); Ю.І. Ковбасенко, кандидат філологічних наук (керівник авторського колективу); К.Н. Баліна, Г.В.Бітківська – вчителі - методисти.
- 3.Зарубіжна література: Програма ЗЛ для середньої загальноосвітньої школи 5-11класи / За редакцією доктора філологічних наук, професора, академіка НАН України Д.В.Затонського, доктора філологічних наук, професора К.О.Шахової, кандидата філологічних наук Є.В.Волощук. Автори-укладачі: Б.Б.Шалагінов, Л.Ф.Мірошніченко, О.О.Ісаєва, Ж.В.Клименко, О.А.Корнієнко, Н.І.Дорофєєва, С.В.Рудаківська. – К.: Шкільний світ.: Зарубіжна література, 2001. – с.17-53.

- 4.Энциклопедия для детей. Том 15. Всемирная литература. Ч.1 От зарождения словесности до Гёте и Шиллера/Глав. ред. М.Д.Аксёнова. – М.: Аванта+,2001. – 672с.:ил.
- 5.Энциклопедия для детей. Том 15. Всемирная литература..Ч.2.XIX и XX века./ Глав. ред. В.А.Володин. – М.: Аванта+, 2001. – 656 с:ил.
- 6.Каталог-путівник учителя зарубіжної літератури.1998-2004р.р./Уклад. І.Хроменко. – Тернопіль: Мандрівець, 2005. – 312 с.
- 7.Каталог-путівник учителя зарубіжної літератури.2005-2006р.р./Уклад. І.Хроменко. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 136 с.